

وحیدعظیم‌نیا دبیر گروه اقتصاد

انرژی در جهان به عنوان یک کالای مهم، راهبردی و قیمتی شناخته می‌شود، به طوری که از ارزش بالایی برخوردار است و در مورد میزان استفاده از آن حساسیت زیادی در کشورهای مختلف وجود دارد. از آنجایی که منابع انرژی در کشور ما به وفور وجود دارند، خیلی نسبت به میزان مصرف حساسیتی نداریم، اما واقعیت این است که می‌توانیم با استفاده صحیح از این منابع، زمینه را برای صادرات مهیا کنیم و از مزیت‌های سرشار این امر بهره ببریم. حال آنکه با وجود منابع عظیم گازی و تولید بالا در فصول سرد سال دچار ناترازی می‌شویم و به قطع گاز صنایع میادرت می‌کنیم؛ این شرایط ضرر بالایی را به لحاظ اقتصادی به کشور وارد می‌کند که قابل قبول نیست. در صفحه پیش‌رو به بررسی این مسئله پرداخته‌ایم.

🔗 **فراسو**

تعرفه‌گذاری پلکانی مشترکان پرمصرف گاز چرا؟

به منظور کنترل مصرف و به دست آوردن قیمت واقعی گاز برای مصارف لوکس و خارج از الگوی بهینه پرمصرف، اخذ قیمت واقعی و معادل قیمت گاز صادراتی از مشتریان پرمصرف ضروری است. با انجام این کار، امکان اعمال سیاست‌های قیمتی که مشترکان پرمصرف را هدف قرار می‌دهد و آنها را به کاهش مصرف گاز یا پرداخت جریمه برای مصرف بیش از حد خود تشویق می‌کند، امکانپذیر خواهد بود و دیگر منابع حیاتی توسعه کشور برای گرم کردن آب استخر پرمصرف‌ها خرج نخواهد شد.

🔗🔗🔗

گاز منبع حیاتی انرژی برای بسیاری از خانوارها و صنایع در سراسر جهان است. با این حال، مصرف گاز می‌تواند بین مشتریان بسیار متفاوت باشد، به طوری که برخی از آن در مقادیر زیاد برای مصارف لوکس یا خارج از الگوی مصرف بهینه استفاده می‌کنند. این رویکرد با تمرکز بر اجرای کامل تعرفه‌گذاری پلکانی پرمصرف‌ها می‌تواند منجر به هدررفت و شدت مصرف گاز شود که نه تنها بر عرضه گاز فشار وارد می‌کند، بلکه به مسائل زیست محیطی مانند انتشار گازهای گلخانه‌ای نیز کمک می‌کند.

به منظور کنترل مصرف و به دست آوردن قیمت واقعی گاز برای مصارف لوکس و خارج از الگوی بهینه پرمصرف، اخذ قیمت واقعی و معادل قیمت گاز صادراتی از مشتریان پرمصرف ضروری است. با انجام این کار، امکان اعمال سیاست‌های قیمتی که مشترکان پرمصرف را هدف قرار می‌دهد و آنها را به کاهش مصرف گاز یا پرداخت جریمه برای مصرف بیش از حد خود تشویق می‌کند، امکانپذیر خواهد بود و دیگر منابع حیاتی توسعه کشور برای گرم کردن آب استخر پرمصرف‌ها خرج نخواهد شد.

یکی از مزایای کلیدی تمرکز بر کنترل مصرف مشترکان پرمصرف این است که به حل مشکل هدررفت زیاد و شدت مصرف گاز کمک می‌کند. با تشویق این مشترکان برای کاهش استفاده یا پرداخت هزینه بیشتر برای مصرف بیش از حد خود به اطمینان از استفاده کارآمدتر و پایدارتر از منابع گاز کمک خواهد کرد. این می‌تواند به کاهش فشار روی منبع گاز و کاهش اثرات زیست محیطی کلی مصرف گاز کمک کند.

همچنین با اخذ قیمت آزاد برای مصارف خارج از الگوی بهینه مصرف، می‌توان اعطای یارانه انرژی در بخش خانوار را عادلانه‌تر کرد. در حال حاضر، یارانه انرژی اغلب به همه مشترکان بدون توجه به سطح مصرف آنها ارائه می‌شود که می‌تواند منجر به دریافت یارانه مشترکان پرمصرف با مصرف کمتر گاز شود. اجرای سیاست‌های قیمتی که مشترکان پرمصرف را هدف قرار می‌دهد، کمک می‌کند تا اطمینان حاصل شود یارانه‌ها به سمت کسانی که بیشتر به آن نیاز دارند هدایت می‌شود، در حالی که از مصرف بیش از حد گاز نیز جلوگیری می‌کند.

علاوه بر این با تمرکز بر کنترل مصرف مشتریان پرمصرف، اطمینان حاصل می‌شود که هزینه‌ها در الگوی بهینه برای مردم کاملاً یارانه‌ای می‌شود و به همان قیمت قبلی باقی می‌ماند. این بدان معناست که خانوارهایی که از گاز در محدوده معقول استفاده می‌کنند تحت تأثیر تغییرات قیمت قرار نخواهند گرفت، در حالی که فقط مشترکان پرمصرف با قبوض بالاتری مواجه خواهند شد. این می‌تواند به اطمینان از مقرون به صرفه بودن هزینه‌های انرژی برای کسانی که بیشتر به آنها نیاز دارند کمک کند، در حالی که الگوهای پایدارتر استفاده از گاز را تشویق می‌کند. در نتیجه، به دست آوردن قیمت واقعی و معادل قیمت صادراتی گاز از مشتریان پرمصرف به منظور کنترل مصرف، تشویق مصرف پایدار گاز و عادلانه‌تر کردن یارانه‌های انرژی ضروری است. با تمرکز بر کنترل مصرف مشتریان پرمصرف از طریق سیاست‌های قیمت، می‌توان به مشکل هدر رفت و شدت مصرف گاز رسیدگی و در عین حال اطمینان حاصل کرد هزینه‌های انرژی برای کسانی که بیشتر به آن نیاز دارند مقرون به صرفه باقی می‌ماند. این رویکرد برای دستیابی به یک سیستم انرژی پایدارتر و عادلانه‌تر در آینده حیاتی است.

اقتصادسنجی

سرویس اقتصادی۰۶۰۸۸۵۳۳

۵ درصد جامعه بیشتر از ۹۵ درصد دیگر گاز مصرف می‌کنند!

«جوان» چرایی و چگونگی سیگنال قیمتی به مشترکان پرمصرف گاز را بررسی می‌کند

سر د از لپاس گرم در منزل استفاده می‌کنند و به گرم کردن تنها بخشی از منزل که در آنجا حضور دارند، بسندند می‌کنند. اینها فرهنگ‌های خوبی است که باید در حوزه مصرف یاد بگیریم.» عضو کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی تهران تصریح می‌کند: «شاید برخی از افراد این سؤال را مطرح کنند که ما با این منابع عظیم انرژی چرا باید مصرف را مدیریت کنیم و به این موضوع حساس باشیم. در پاسخ به این افراد باید بگوییم که انرژی جزو منابع کمیاب و قیمتی در جهان است. چنانچه استفاده درستی از آن داشته باشیم می‌توانیم به صادرات بپردازیم و از سودهای سرشاری بهره‌مند شویم.»

عضو کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی تهران خاطر نشان می‌کند: «حتی کسانی که خوش مصرف هستند و نسبت به میزان مصرف گاز خود حساسیت دارند، مشمول معافیت می‌شوند. این مشقوق‌ها که در روش تعرفه‌گذاری پلکانی پیش‌بینی شده است، بسیار مفید هستند.»

دیدهور می‌گوید: «روش تعرفه‌گذاری پلکانی در کشورهای مختلف دنیا مورد استفاده قرار می‌گیرد و نمی‌توان ایرادی به آن وارد کرد. امروز در دنیا اهمیت انرژی فهم شده است. ما هم باید به سمت بهینه‌سازی مصارف خود حرکت و از این نعمت‌های خدادادی به نحو احسن استفاده کنیم. مثلاً در کشورهای مختلف می‌بینیم که در فصول

گداخته شد.

در این روش، پرمصرف‌ها بهای واقعی گاز را می‌پردازند و هزینه قبوض‌شان تا حد قابل توجهی بالا می‌رود، اما کسانی که در چارچوب الگو از گاز استفاده می‌کنند، آن را با قیمت یارانه‌ای دریافت می‌کنند و حتی خوش مصرف‌ها از بخشودگی قبوض بهره می‌برند.

🔗 **حذف یارانه انرژی پرمصرف‌ها به نفع اقشار ضعیف جامعه است**

محمدحسن دیدهور عضو کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی تهران

افرادی که مصارف غیر ضرور دارند، باید هزینه آن را بپردازند. دولت وظیفه‌ای در زمینه پرداخت یارانه‌ها به مصارف غیر متعارف ندارد. یارانه بسا هدف کمک به اقشار ضعیف و متوسط تدارک دیده شده است. در تعرفه‌گذاری پلکانی طوری سیاست‌گذاری می‌شود که مصارف غیر متعارف مشمول یارانه نشوند، اما کسانی که در چارچوب الگو از گاز استفاده می‌کنند، از یارانه بهره‌مند می‌شوند

جامعه از آن منتفع می‌شود. واقعیت این است که ما مصرف بسیار بالایی در حوزه گاز خانگی داریم و حساسیتی نسبت به میزان مصرف نداریم. تعرفه‌گذاری پلکانی یکی از سیاست‌های صحیح در راستای مدیریت مصرف است که کارایی خود را در کشورهای مختلف نشان داده است.»

وی ادامه می‌دهد: «چه منابع انرژی داشته باشیم و چه نداشته باشیم، باید به سمت بهینه‌سازی مصرف حرکت کنیم، زیرا حامل‌های انرژی از جمله گاز از ارزش صادراتی بالایی برخوردارند. با مدیریت صحیح مصرف می‌توانیم به صادرات اضافه گاز یا دیگر حامل‌های انرژی بپردازیم و سود سرشاری ببریم، بنابراین منطق حکم می‌کند که مصرف صحیح را در دستور کار قرار دهیم.»

این کارشناس انرژی تصریح می‌کند: «مدیریت مصرف و استفاده صحیح از انرژی به این معناست که از هدررفت انرژی جلوگیری می‌کنیم و می‌توانیم به صادرات این منابع کمیاب و قیمتی بپردازیم. از طریق صادرات، درآمدهای ملی محمدمعلی قدیری، کارشناس انرژی ضمن تأیید مزیت‌های روش تعرفه‌گذاری پلکانی گاز برای «جوان» می‌گوید: «واقعیت این است که دو الی سه دهک بالای جامعه که تعداد بسیار اندکی از جمعیت کشور را به خود اختصاص می‌دهند و شاید نهایتاً ۵درصد از جمعیت کشور باشند، چندین برابر هفت دهک دیگر از گاز استفاده می‌کنند. این پرمصرفی به ضرر کشور است و بر بروز مشکلاتی مانند ناترازی بنزین و قطع گاز صنایع در زمان اوج مصرف دامن می‌زند. در تعرفه‌گذاری پلکانی گاز به ایجاد عدالت در پرداخت یارانه گاز مبادرت می‌کنیم. به این ترتیب، کسانی که مصارف بالایی دارند و اتفاقاً جزو اقشار مرفه جامعه هستند، بهای گاز را به صورت آزاد و واقعی می‌پردازند، اما کسانی که مصارف معقول دارند و در حد متعادل از گاز استفاده می‌کنند، از یارانه بهره‌مند می‌شوند. حتی خوش مصرف‌ها مشمول معافیت قبوض می‌شوند.»

وی می‌افزاید: «تعرفه‌گذاری پلکانی گاز به لحاظ عدالت محسوری در تخصیص یارانه‌ها برایمان منفعت دارد. به طور کلی، مزیت‌های این روش تعرفه‌گذاری در نهایت به مردم بازمی‌گردد و در پرداخت یارانه آن مبادرت می‌کنیم

به لحاظ مالی محسوب نمی‌شود. مهرجو گفت: باید بین پرمصرف‌ها و کم مصرف‌ها تفکیکی قائل شویم. این عادلانه نیست که همه اقشار جامعه به یک اندازه از یارانه استفاده کنند. حتی در روش تعرفه‌گذاری غیرپلکانی، پرمصرف‌ها از یارانه بیشتری بهره می‌برند، در حالی که یارانه برای کمک به اقشار ضعیف است.

وی ادامه داد: کسانی که تمکن مالی خوبی دارند و جزو اقشار مرفه و مشترکان پرمصرف محسوب نمی‌شوند، منطقی نیست که از یارانه انرژی استفاده کنند. این افراد باید قیمت گاز را به صورت واقعی پرداخت کنند. به این ترتیب، دولت می‌تواند در ارائه خدمات به اقشار ضعیف‌تر جامعه بهتر عمل کند.

وی ادامه داد: تعرفه‌گذاری پلکانی در کشورهای مختلف مورد استفاده قرار گرفته و کارایی اثاب شده است.

افزایش می‌یابد. از سوی دیگر، مدیریت صحیح مصرف گاز باعث می‌شود در زمستان مجبور به قطع گاز صنایع نشویم. این به معنای درآمدهای بیشتر برای کشور و کاهش تورم است. به این ترتیب، دولت امکانات بیشتری برای ارائه خدمات به مردم در اختیار دارد.»

🔗 **با اجرای فاز دوم تعرفه‌گذاری پلکانی به مصارف غیرمتعارف یارانه پرداخت نمی‌شود** سیدمحمد میرهاشمی، کارشناس انرژی نیز ضمن تأیید این موضوع که تعرفه‌گذاری پلکانی یک روش منطقی برای تعیین هزینه قبوض مشترکان است به «جوان» می‌گوید: «مشترکان خودشان در قبوض این نوع تعرفه‌گذاری را حس می‌کنند. کسانی که خارج از الگوی مصرف به استفاده از گاز بپردازند، باید هزینه بالاتری بپردازند و پله‌های آخر که بدمصرف هستند، تقریباً هزینه واقعی گاز را می‌پردازند و یا قبوض بسیار بالایی مواجه می‌شوند. ما نسبت به کشورهای دیگر به صورت سرانه گاز بیشتری مصرف می‌کنیم. کارشناسان عوامل مختلفی را در این امر دخیل می‌دانند. بسیاری از آنها پایین بودن قیمت گاز را عامل مهمی در عدم مدیریت مصرف گاز در کشور می‌دانند. به زعم بسیاری، تعرفه‌گذاری پلکانی گاز به نحوی که پرمصرف‌ها هزینه واقعی گاز را بپردازند، می‌تواند در مدیریت مصرف دخیل باشد، اما کسانی که در محدوده استاندارد از گاز استفاده می‌کنند، هزینه گاز‌شان به صورت یارانه‌ای محاسبه می‌شود. حتی خوش مصرف‌ها مشوق دریافت می‌کنند. اینها مواردی است که در قبوض احساس خواهد شد.»

وی می‌افزاید: «نیاز است تمامی رسانه‌ها، مطبوعات، رادیو، تلویزیون و... در باره این روش تعرفه‌گذاری توضیح دهند و جوانب و مزیت‌های آن را برای مردم مطرح کنند. باید جزئیات این طرح نیز با دقت برای مردم تشریح شود و تادر جریان امور قرار گیرند اطلاع‌رسانی در مورد سیاست‌هایی که به اجرا گذاشته می‌شود، اثرگذاری بالایی در همراه شدن مردم با طرح‌ها دارد. تعرفه‌گذاری پلکانی به تحقق عدالت در تخصیص یارانه‌ها منجر می‌شود به نحوی که از اعطای یارانه پنهان انرژی به اقشار مرفه و پرمصرف جامعه اجتناب می‌کنیم و در عوض اقشار متوسط و ضعیف جامعه از بخشودگی قبوض به استفاده از انرژی یارانه‌ای در چارچوب الگو بهره می‌برند.»

میرهاشمی می‌گوید: «به‌طور مثال، باید مردم بدانند که محدوده الگو دقیقاً جاست و تا چندسر استفاده از گاز به صورت یارانه‌ای محاسبه می‌شود. از چه میزانی به بعد هزینه گاز به صورت پلکانی بالا می‌رود. همچنین باید آماری درباره این موضوع به مردم داده شود که چند درصد از مشترکان پرمصرف هستند و چقدر از گاز استفاده می‌کنند و این حجم مصرف بالای گاز چه ضرری برای کشور دارد. شاید تعرفه‌گذاری پلکانی گاز برای پرمصرف‌ها که اغلب جزو اقشار مرفه جامعه هستند، قدرت بازدارندگی نداشته باشد. به این معنا که مشترک آنقدر به لحاظ مالی قوی است که افزایش بهای گاز تأثیر در میزان مصرفش نمی‌گذارد، اما واقعی‌سازی قیمت گاز برای بدمصرف‌ها حداقل باعث می‌شود به مصارف غیرمتعارف یارانه پرداخت نکنیم.»

این کارشناس انرژی خاطر نشان می‌کند: «تعرفه‌گذاری پلکانی به عدالت اجتماعی نزدیک است و باعث می‌شود در اعطای یارانه پنهان انرژی به اقشار مختلف جامعه تجدیدنظر کنیم. با استفاده از روش تعرفه‌گذاری پلکانی در واقع یارانه را از اقشار بردار آمد و مرفه جامعه می‌گیریم و آن را به اقشار پایین‌تر اختصاص می‌دهیم. این موضوع شرایط را به عدالت نزدیک‌تر می‌کند.»

محمدعلی قدیری

کارشناس انرژی

محمدصادق مهرجو

کارشناس ارشد انرژی

که در چارچوب الگو از گاز استفاده می‌کنند، آن را با قیمت یارانه‌ای در اختیار می‌گیرند. وی ادامه داد: حتی شرکت ملی گاز یکسری مشقوق‌ها برای کم مصرفی در نظر گرفته است به نحوی که خوش مصرف‌ها مشمول بخشودگی قبوض می‌شوند.

به گفته این کارشناس ارشد انرژی، روش تعرفه‌گذاری پلکانی به عدالت نزدیک است. در این روش، پرمصرف‌ها که جزو اقشار مرفه جامعه هستند و از امکانات خوبی برخوردارند، بهای واقعی گاز را می‌پردازند. این قیمت‌ها برای اقشار پر درآمد جامعه اعمال فشاری

در کشور ما نیز اجرای فاز اول این نوع تعرفه‌گذاری، نتایج خوبی داشت. در تعرفه‌گذاری پلکانی هدف این نیست که گاز را گران کنیم. هدف این است که مشترکان پرمصرف قیمت واقعی گاز را بپردازند و به مصارف غیرمتعارف یارانه مهرجو توضیح داد: متأسفانه آمار و ارقام نشان می‌دهد ما مصرف بالایی داریم و حساسیتی نسبت به مصرف انرژی در کشور نداریم. این شرایط نمی‌تواند ادامه پیدا کند. گاز ارزش صادراتی بالایی دارد و می‌توانیم از طریق مدیریت صحیح مصرف این حامل انرژی، کشور را به درآمدهای سرشاری برسانیم. این درآمدها در زمینه زیرساخت‌ها و ارائه خدمات به مردم به کار می‌افتد و در نهایت رفاه اجتماعی بالاتری را برایمان به ارمغان می‌آورد.